

Voorbeeldteksten sectie ‘Controleaanpak frauderisico’s’ in aanvulling op NBA-handreiking 1150

Aanvulling op handreiking 1150

In [NBA-handreiking 1150](#) Rapporteren in de sectie ‘Controleaanpak frauderisico’s’ in de controleverklaring zijn scenario’s uitgewerkt die de accountant kan volgen in het proces van het rapporteren in de sectie Controleaanpak frauderisico’s in de controleverklaring. De NBA heeft voorbeelden uitgewerkt vanuit die scenario’s, inclusief voorbeelden voor een verkorte weergave van de sectie ‘Controleaanpak frauderisico’s’.

Voorbeelden zijn illustratief en geen template teksten

Deze voorbeelden kunnen niet als template teksten worden gebruikt maar zijn illustratief hoe de accountant in de sectie ‘Controleaanpak frauderisico’s’ in de controleverklaring kan rapporteren. In alle gevallen geldt dat de accountant, op basis van het specifieke frauderisico, de beschrijving van de werkzaamheden beperkt tot datgene wat specifiek is voor de cliënt of entiteit, het beschreven frauderisico of de vermoede fraude. Het gaat in de beschrijving in de controleverklaring om die aspecten die tot specifieke aandacht in de controle hebben geleid in relatie tot het risico op materiële afwijkingen als gevolg van fraude. Daarnaast zullen ongetwijfeld nog meer werkzaamheden door de accountant worden verricht.

Eigen invulling sectie Controleaanpak frauderisico’s

Bij het beschrijven van de elementen van standaard 700.A41B kan de accountant zelf besluiten over de opzet en indeling van de sectie Controleaanpak frauderisico’s in de controleverklaring. De accountant kan een top down benadering hanteren en eerst de interne beheersomgeving beschrijven. Of de accountant kan de beschrijving beperken tot de specifieke aspecten ten aanzien van de bewering die de accountant wil behandelen. Voorts kan de accountant de beschrijving bottom-up opbouwen, door te starten vanuit waarnemingen, observaties of de constatering dat de werkzaamheden niet hebben geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude.

Waarnemingen en uitkomsten

Hoewel het niet verplicht is waarnemingen en uitkomsten te rapporteren is dit wel zeer gewenst in het maatschappelijk belang. Handreiking 1150 biedt vanuit de scenario’s handvatten hoe accountants hier invulling aan kunnen geven in samenhang met rapportering door de entiteit in jaarrekening en jaarverslag en met inachtneming van alle aspecten van vertrouwelijkheid.

Voorbeelden ter uitwerking van geïdentificeerde (specifieke) frauderisico’s en vermoede fraudes

Geïdentificeerd frauderisico / vermoede fraude - altijd casus-specifiek te maken	Controlewerkzaamheden en waarnemingen - altijd casus-specifiek te maken
<p>VOORBEELD 1</p> <p><i>Het risico dat het bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreekt.</i></p> <p>Het bestuur bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.</p>	<p>Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. We hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld en daarbij met name de opzet en implementatie geëvalueerd van de interne beheersingsmaatregelen bij de bedrijfswaardeberekeningen van de verschillende productielijnen.</p> <p>Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat</p>

Geïdentificeerd frauderisico / vermoede fraude - altijd casus-specifiek te maken	Controlewerkzaamheden en waarnemingen - altijd casus-specifiek te maken
<p>Wij besteden bij de controle aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • Schattingen en schattingsprocessen; • Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. <p>Wij hebben in dat kader met name aandacht gehad voor een mogelijke onjuistheid bij de waardering van productielijn X, vanwege een afname van de vraag naar product A (zie paragraaf x van de jaarrekening en y het bestuursverslag) en het opstarten van een nieuwe productlijn Y, ten behoeve van een toename van de vraag naar product B (zie paragraaf a van de jaarrekening en b van het bestuursverslag).</p>	<p>hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, zoals memoriaalboekingen in de omzetverantwoording, journaalposten met betrekking tot afschrijving van de productielijnen en de memoriaalboekingen inzake bijzondere waardeverminderingen. Hierop zijn controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening. Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het bestuur, waaronder de waardering van productielijn X.</p> <p>Wij hebben aandacht besteed aan mogelijke tendenties in de prognoses van het bestuur die aan de analyse van de waardering van productielijn X en Y ten grondslag liggen. Wij hebben daarbij vooral aandacht gegeven aan de juistheid van de omzetverwachtingen, door deze te toetsen aan marktverwachtingen in de sector en deze verwachtingen op consistentie te toetsen met plannen van het bestuur ten aanzien van het toekomstige productportfolio en de productielijnen. Ook hebben wij de volledigheid van de verwachte uitgaven voor productielijn X en Y getoetst door de prognoses op dit punt te vergelijken met interne inspectie- en onderhoudsrapporten en de kosten in voorgaande verslagjaren.</p> <p>Wij hebben de toelichting in de jaarrekening bij de post [X] en het risicoparagraaf in het bestuursverslag geëvalueerd en verwijzen naar de desbetreffende passage, waarin de marktverwachting wordt toegelicht.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.</p>
<p>VOORBEELD 2</p> <p><i>Het risico van frauduleuze financiële verslaggeving, ten gevolge van een te hoge waardering van onderhanden projecten.</i></p> <p>De onderneming heeft diverse projecten onderhanden, waarvan sommige naar verwachting winstgevend zijn en andere verlieslatend. Het management ontvangt bonussen, waarvan de omvang mede afhankelijk is van de behaalde financiële resultaten.</p> <p>In het onderhavige verslagjaar staan de resultaten onder druk, waardoor het management een belang kan hebben om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kosten van verlieslatende projecten toe te rekenen aan winstgevende projecten; • kosten te verantwoorden op fictieve projecten; 	<p>Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen rondom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de toerekening van kosten en omzet aan projecten; - het maken van schattingen van de voortgang van projecten en daarmee samenhangende winst (of verlies) toerekening; - het toekennen en uitbetalen van de bonussen aan het management. <p>Om het risico van frauduleuze financiële verslaggeving rondom projectwaarderingen af te dekken hebben wij een gedetailleerde analyse van journaalposten tussen de projecten gemaakt. Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd op opvallende boekingen. Hierbij lag nadruk op de memoriaalboekingen rondom de onderhanden projecten. Wij hebben getoetst of kosten op de juiste projecten worden geboekt.</p> <p>Wij hebben werkzaamheden verricht op mogelijke tendenties bij de inschatting van het management van de nog te maken kosten. Wij hebben een analyse uitgevoerd door de laatste projectprognoses te vergelijken met de projectbegrotingen, de inschattingen uit de vorige perioden en de gemaakte kosten tot aan de opmaakdatum van de jaarrekening. Wij hebben verschillende projecten bezocht op locatie om het bestaan en de voortgang vast te stellen. Projecten met uitkomsten die afwijken van de verwachting hebben wij</p>

Geïdentificeerd frauderisico / vermoede fraude - altijd casus-specifiek te maken	Controlewerkzaamheden en waarnemingen - altijd casus-specifiek te maken
<ul style="list-style-type: none"> • verliezen niet volledig te verantwoorden door inschattingen van nog te maken kosten niet volledig te verwerken in de projectprognose; • omzet toe te rekenen die (nog) niet is overeengekomen met de opdrachtgever om daarmee het resultaat positief te beïnvloeden. 	<p>diepgaand onderzocht en besproken met projectleiders. Middels een steekproef zijn debiteurenconfirmaties opgevraagd bij opdrachtgevers. Wij hebben een toetsing uitgevoerd op de kwaliteit van de schattingen uit voorgaande jaren door het management op afgeronde projecten.</p> <p>Wij hebben de in de prognoses verwerkte omzet getoetst met door opdrachtgever getekende overeenkomsten, inclusief eventueel meerwerk.</p> <p>Wij hebben de toelichting in de risicoparagraaf in het bestuursverslag geëvalueerd en verwijzen naar de desbetreffende passage.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het risico op frauduleuze financiële verslaggeving rondom projectwaarderingen.</p>
<p>VOORBEELD 3</p> <p><i>Het risico van frauduleuze financiële verslaggeving, ten gevolge van een te hoog verantwoorde omzet</i></p> <p>Het management ontvangt bonussen, waarvan de omvang mede afhankelijk is van de behaalde financiële resultaten. In dat kader heeft het management specifieke targets gekregen voor groei van de omzet. Hierdoor zou druk op het management kunnen bestaan om een te hoge omzet weer te geven, door omzet te vroeg te verantwoorden of fictieve omzet op te voeren.</p>	<p>Wij hebben ten aanzien van het verkoopproces de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de effectieve werking van deze maatregelen vastgesteld.</p> <p>Wij hebben door middel van data-analyse hoge incidentele omzetboekingen in het boekjaar geïdentificeerd en vastgesteld dat deze boekingen zijn gebaseerd op daadwerkelijke leveringen in het betreffende boekjaar.</p> <p>Wij hebben op basis van deelwaarnemingen de geleverde prestaties en transactiepreizen aan de hand van de onderliggende verkoopovereenkomsten, leveringsdocumenten, verkoopfacturen en geldontvangsten vastgesteld.</p> <p>Per jaareinde hebben wij afgrenzingswerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de omzet in het juiste boekjaar is verantwoord. Wij hebben onderzocht of in het volgende boekjaar onrechtmatige creditnota's zijn geboekt die een indicatie kunnen geven van onjuist geboekte omzet in het huidige boekjaar. Op basis van een deelwaarneming zijn debiteurenconfirmaties uitgestuurd om de debiteurenstand per jaareinde vast te stellen.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de afgrenzing en bestaan van de omzetverantwoording, welke mede de basis vormt voor managementbonussen .</p>
<p>VOORBEELD 4</p> <p><i>Het vermoeden van fraude in het inkoopproces gericht op het onttrekken van middelen aan de organisatie als gevolg van gefingeerde inkoopfacturen, waarbij de prestatielevering achterwege blijft.</i></p> <p>Management heeft ons gedurende het verslagjaar geïnformeerd over een vermoeden van fraude in het inkoopproces. Dit vermoeden van fraude heeft betrekking op mogelijke betalingen van gefingeerde</p>	<p>Wij hebben tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd ten aanzien van wijzigingen in bestekken en goedkeuring van inkoopfacturen. Onze bevindingen hebben wij schriftelijk aan het management gerapporteerd.</p> <p>Management heeft een externe deskundige opdracht gegeven tot een extern fraudeonderzoek. Aanvullend hebben wij inzicht verworven in het doel, de reikwijdte, onderzoeksmethoden en de uitkomsten van het feitenonderzoek, dat heeft plaatsgevonden onder leiding van de externe deskundige. Wij hebben geëvalueerd in welke mate het onderzoeksrapport voldoende en geschikt is voor onze controle ten aanzien van dit risico. Wij hebben de competentie, capaciteiten en de objectiviteit van de externe deskundige geëvalueerd. Wij hebben het werk van de deskundige</p>

Geïdentificeerd frauderisico / vermoede fraude - altijd casus-specifiek te maken	Controlewerkzaamheden en waarnemingen - altijd casus-specifiek te maken
<p>inkoopfacturen aan een werknemer, voor in werkelijkheid niet geleverde prestaties.</p>	<p>geëvalueerd en zijn tot de conclusie gekomen dat dit werk geschikt is als controle-informatie.</p> <p>Wij hebben het herstelplan van het management beoordeeld en zijn nagegaan dat de maatregelen die hierin worden voorgesteld passend zijn, gegeven de uitkomsten van het onderzoek.</p> <p>Wij hebben middels een deelwaarneming van inkooptransacties die worden geregistreerd in de post onderhanden projecten vastgesteld of ... / dat ...de prestaties die aan de transacties ten grondslag liggen daadwerkelijk zijn geleverd. Deze werkzaamheden waren met name gericht op ... .</p> <p>Wij hebben vastgesteld dat de gevolgen van het vermoeden van fraude correct zijn verwerkt in de jaarrekening en worden toegelicht in het bestuursverslag.</p> <p>Wij hebben de relevante toelichting in de risicoparagraaf in het bestuursverslag omtrent het risico (zie paragraaf x van het bestuursverslag) en de mitigerende maatregelen geëvalueerd. Wij verwijzen naar de desbetreffende passages in de jaarrekening en het bestuursverslag.</p>
<p>VOORBEELD 5</p> <p><i>Het risico op het onttrekken van middelen aan de organisatie door het aangaan van niet-marktconforme, transacties als gevolg van mogelijke belangenverstrengeling van bestuurders</i></p> <p>Bestuurders mogen nevenfuncties aanvaarden en kunnen contracten aangaan met bedrijven waar bestuurders een nevenfunctie hebben aanvaard, waardoor het risico bestaat op niet-marktconforme transacties met deze partijen of transacties waarvoor geen prestaties zijn geleverd.</p>	<p>Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd en de effectieve werking vastgesteld van de maatregelen van interne beheersing rondom registratie en monitoring van nevenfuncties en inkoop- en aanbestedingen.</p> <p>Wij hebben onderzocht welke bedrijven geregistreerd staan op naam en/of adres van bestuurders of waarbij de bestuurders een nevenfunctie bekleden. Door middel van data-analyse hebben wij onderzocht of de <onderneming> transacties is aangegaan met deze verbonden partijen. Aan de hand van marktinformatie hebben wij vastgesteld of deze transacties marktconform zijn. Door middel van inspectie, waarneming ter plaatse en door aansluiting met pakbonnen hebben wij de prestatielevering vastgesteld.</p> <p>Ten aanzien van het risico op transacties met (andere) verbonden partijen hebben wij aanvullend geanalyseerd welke inkooptransacties tot stand zijn gekomen buiten het reguliere inkoopproces en welke inkooptransacties zijn goedgekeurd door bestuurders. Voor deze transacties hebben wij vastgesteld of ze marktconform zijn. Wij hebben de uitkomsten van onze werkzaamheden rondom de transacties met verbonden partijen besproken met het (gehele) bestuur en de raad van commissarissen.</p> <p>Wij hebben vastgesteld dat het frauderisico als gevolg van mogelijke belangenverstrengelingen is onderkend door het bestuur van de <onderneming> en wordt toegelicht in het bestuursverslag.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van mogelijke belangenverstrengeling van bestuurders.</p>
<p>VOORBEELD 6</p> <p><i>Het risico op het betalen van steekpenningen door en op initiatief van agenten, dat mede mogelijk wordt</i></p>	<p>Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing met betrekking tot het aangaan</p>

Geïdentificeerd frauderisico / vermoede fraude - altijd casus-specifiek te maken	Controlewerkzaamheden en waarnemingen - altijd casus-specifiek te maken
<p><i>gemaakt door de tekortkomingen in de interne beheersing.</i></p> <p>Het management maakt gebruik van agenten bij circa 25 procent van de omzettransacties van <naam organisatie>. Deze agenten zijn gevestigd in landen met een hoger risico op corruptie volgens de Corruption Perception Index van Transparency International. Daarnaast zijn tekortkomingen in de interne beheersing vastgesteld ten aanzien van het aangaan van contracten met agenten en het monitoren van de prestaties van agenten. Wij hebben daarom significante aandacht besteed aan het risico op het betalen van steekpenningen door en op initiatief van agenten bij transacties die tot stand komen met behulp van agenten.</p>	<p>van contracten met agenten en het monitoren en reviewen van prestaties van agenten.</p> <p>Wij refereren naar paragraaf [X] in het bestuursverslag waar het management een uiteenzetting heeft opgenomen van tekortkomingen in de interne beheersing ten aanzien van het aangaan van contracten met agenten en het monitoren van prestaties van agenten.</p> <p>Vanwege de beperkingen in de interne beheersing hebben wij agentcontracten uit de desbetreffende hoog risicolanden geselecteerd en de aan deze agenten betaalde commissies geanalyseerd. Voor elke agent in de selectie zijn wij nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een achtergrondonderzoek is uitgevoerd en door wie dit onderzoek is uitgevoerd, wat de diepgang is van dit onderzoek en of de uitkomsten uit dit onderzoek worden geëvalueerd voordat een contract wordt aangegaan; • contracten zijn ondertekend door een hiertoe bevoegde functionaris; • de agent rapporteert en/of verantwoording aflegt over de verrichte werkzaamheden; • de overeengekomen commissie juist wordt berekend en juist en volledig wordt betaald op een bankrekening die op naam staat van de agent; • de overeengekomen commissie in verhouding staat tot de prestatie die door de agent is geleverd aan de hand van een benchmark van commissiepercentage die in de sector en binnen het bedrijf worden gehanteerd; en • met de agent een right to audit is overeengekomen en dit recht is uitgeoefend. <p>Wij hebben de relevante toelichtingen in de jaarrekening en in de risicoparagraaf in het bestuursverslag met betrekking tot het corruptierisico geëvalueerd en verwijzen naar de desbetreffende passages.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het risico op het betalen van steekpenningen door en op initiatief van agenten.</p>
<p>VOORBEELD 7</p> <p><i>Het risico op non-compliance bij de betaling van facilitation payments.</i></p> <p><Naam organisatie> is actief in de scheepvaart. De schepen leggen aan in havens in landen waar het risico op het betalen van facilitation payments bestaat. Omdat facilitation payments niet zijn toegestaan in Nederland en worden beschouwd als corruptie besteden wij significante aandacht aan dit risico.</p>	<p>Wij hebben inzicht verkregen in de activiteiten van <naam onderneming> en hebben transacties geïdentificeerd, waaruit blijkt dat <naam onderneming> betalingen heeft verricht aan overheidspersoneel in havens in <naam van de landen>. Deze transacties zijn te duiden als facilitation payments.</p> <p>Het management heeft beleid geïmplementeerd om geen facilitation payments te betalen, tenzij de bemanning of de lading gevaar loopt. <Naam organisatie> is ook lid van het Maritime Anti-Corruption Network.</p> <p>Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing met betrekking tot het registreren van facilitation payments in de administratie.</p>

Geïdentificeerd frauderisico / vermoede fraude - altijd casus-specifiek te maken	Controlewerkzaamheden en waarnemingen - altijd casus-specifiek te maken
	<p>Vervolgens hebben wij een overzicht van facilitation payments verkregen en voor een selectie van betalingen vastgesteld dat deze transacties voldoen aan de kenmerken van een facilitation payment, en dat met de betalingen ervan het beleid van de onderneming niet is geschonden.</p> <p>Wij hebben de relevante toelichtingen in de jaarrekening en het bestuursverslag geëvalueerd. Wij verwijzen naar de toelichting in het bestuursverslag op pagina <X>, waar management heeft beschreven dat gedurende het boekjaar facilitation payments zijn betaald voor € <X>. Hiervan is € <X> betaald in cash en € <X> in goederen als alcohol en tabak.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot vermoedens van materiele fraude ten aanzien van het risico op non-compliance bij de betaling van facilitation payments.</p>
<p>VOORBEELD 8</p> <p><i>Het risico dat een medewerker misbruik maakt van toegekende betalingsbevoegdheden.</i></p> <p>Een medewerker is bevoegd om zelfstandig betalingen te doen tot € 50.000. Deze medewerker heeft ook de mogelijkheid om journaalboekingen te verwerken in de administratie. Dit leidt tot een verhoogd frauderisico van misbruik van de betalingsbevoegdheden. Wij hebben daarom significante aandacht besteed aan dit risico.</p>	<p>Wij hebben o.a. aan de hand van een overzicht van betalingsrechten van de bank vastgesteld dat de bevoegdheid voor het doen van zelfstandige betalingen beperkt is tot de desbetreffende medewerker en is gemaximaliseerd op betalingen van € 50.000. Daarnaast hebben we aan de hand van KvK-inschrijvingen vastgesteld of op het privéadres van de medewerker entiteiten zijn ingeschreven.</p> <p>Wij hebben een download ontvangen van de banktransacties (CAMT053-bestand). Middels dit bestand zijn verschillende analyses verricht. We hebben o.a. gecontroleerd of er betalingen zijn verricht aan de desbetreffende medewerker en of betalingen zijn verricht aan entiteiten die op het privéadres van de medewerker staan ingeschreven. Daarnaast hebben we gecontroleerd of er meerdere ontvangers zijn gekoppeld aan één bankrekeningnummer en middels software een IBAN-NAAM controle uitgevoerd om vast te stellen of de naam van de tegenrekeningen overeenkomt met de naam uit de IBAN-NAAM software.</p> <p>In de download van banktransacties zijn verdichte batchbetalingen opgenomen. Wij hebben een steekproef uitgevoerd op de onderliggende batch-betalingsopdrachten die naar de bank zijn gestuurd, waarbij wij de geselecteerde batches hebben geanalyseerd op dezelfde aspecten als hierboven vermeld bij de directe bankmutaties.</p> <p>Uit onze werkzaamheden zijn geen indicaties voor frauduleuze betalingen naar voren gekomen.</p>
<p>VOORBEELD 9</p> <p><i>Het risico dat een medewerker zelfstandig crediteurenstamgegevens muteert en daarbij valse inkoopfacturen in de administratie voegt of betalingen aan crediteuren omleidt voor persoonlijk gewin.</i></p>	<p>Wij hebben o.a. aan de hand van de logging van het administratief pakket geïdentificeerd voor welke crediteuren één of meerdere stamgegevens zijn gewijzigd. Van de crediteuren waarvan de stamgegevens in het boekjaar zijn gewijzigd, hebben wij de wijzigingen gecontroleerd aan de hand van onderliggende documentatie, zoals inkoopfacturen (waarop veel 'vaste' gegevens zoals adres en bankrekeningnummer zijn vermeld). Voor in het</p>

Geïdentificeerd frauderisico / vermoede fraude - altijd casus-specifiek te maken	Controlewerkzaamheden en waarnemingen - altijd casus-specifiek te maken
<p>Een administratief medewerker heeft uit hoofde van de functie mutatierechten op de crediteuren stamgegevens. Er vindt geen zichtbare controle plaats op de mutaties van crediteurstamgegevens. Daarnaast is deze medewerker bevoegd om inkoopboekingen te verrichten. Dit leidt tot een verhoogd frauderisico van misbruik van de bevoegdheden. Wij hebben daarom significante aandacht besteed aan dit risico.</p>	<p>boekjaar nieuw aangemaakte crediteuren hebben wij navraag gedaan bij andere medewerkers of daadwerkelijke sprake is van een nieuwe inkooprelatie met die betreffende crediteuren.</p> <p>Wij hebben een cijferanalyse uitgevoerd op de overige bedrijfskosten, waarbij relevante afwijkingen ten opzichte van onze verwachting nader (in detail) zijn uitgezocht. Daarnaast hebben we een deelwaarneming verricht op de bedrijfskosten en hebben we vastgesteld dat de prestaties geleverd zijn.</p> <p>Wij hebben de betalingen aan crediteuren zoals die blijken uit het inkoopboek gesorteerd en getotaliseerd op crediteurniveau en dit overzicht vergeleken met een vergelijkbaar overzicht van vorig boekjaar. Relevante afwijkingen op crediteurniveau (meer of minder betalingen naar die crediteur in vergelijking met vorig boekjaar) hebben wij nader (in detail) geanalyseerd. Daarnaast hebben we de crediteurnamen en rekeningnummers uit de crediteurenadministratie vergeleken met informatie uit de IBAN-NAAM check om vast te stellen dat de bedrijfsnamen in de crediteurenadministratie juist is.</p> <p>We hebben aan de hand van KvK-inschrijvingen vastgesteld of op het privéadres van de administratief medewerker entiteiten zijn ingeschreven. Wij hebben onderzocht of deze entiteiten voorkomen in het overzicht van crediteuren. Daar waar sprake is van een overeenkomst hebben wij de transacties met deze crediteur(en) nader (in detail) gecontroleerd.</p> <p>Uit onze werkzaamheden zijn geen indicaties voor frauduleuze betalingen naar voren gekomen.</p>

Voorbeeldtekst voor een verkorte weergave in de sectie ‘Controleaanpak frauderisico’s’, als enkel sprake is van frauderisico’s waaraan géén significante aandacht is besteed.

Voorbeeld verkorte tekst 1 - altijd casus-specifiek te maken

Controleaanpak frauderisico’s

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management en het frauderisico rondom het bestaan/juistheid/volledigheid/xxx van de opbrengstenverantwoording. Deze risico’s zijn niet zodanig dat we hieraan significante aandacht hebben besteed.

Het frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is weerlegd omdat [Onderneming X] één pand bezit, maandelijkse huuropbrengsten inzake verhuur van dit pand heeft en een beperkt aantal transacties gedurende het jaar kent. Deze mutaties hebben wij integraal gecontroleerd.

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria, zoals de memoriaalboekingen inzake de schattingsposten. Deze mutaties alsook alle belangrijke schattingen van het bestuur, zoals de economische levensduur van het pand en de bijbehorende waardering, hebben wij in detail gecontroleerd.

Op basis van onze risicoanalyse [of: werkzaamheden] hebben wij geen andere materiële frauderisico’s gesignaleerd.

Voorbeeld verkorte tekst 2 - altijd casus-specifiek te maken

Controleaanpak frauderisico’s

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management en het frauderisico rondom het bestaan/juistheid/volledigheid/xxx van de opbrengstenverantwoording. Deze risico’s zijn niet zodanig dat we hieraan significante aandacht hebben besteed, omdat de entiteit één obligatie bezit en daarnaast geen andere activiteiten heeft.

Het frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is geadresseerd door de renteopbrengsten vast te stellen aan de hand van het contract en de effectieve interest methode. Deze transacties hebben wij integraal gecontroleerd.

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria, zoals de memoriaalboekingen inzake schattingsposten rondom de waardering van de obligatie. Deze mutaties hebben wij integraal beoordeeld. Tevens hebben wij controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het bestuur, zoals de marktwaarde van de obligatie per jaareinde.

Op basis van onze risicoanalyse [of: werkzaamheden] hebben wij geen andere materiële frauderisico’s gesignaleerd.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl